

De Heer G. VAN CAUWELAERT
Directeur van de Directie voor
Monumenten en Landschappen
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest - BROH
CCN-Vooruitgangstraat 80, bus 1
1035 Brussel

Brussel,

U/Ref: 2273-00626-01
O/Ref: gm/SJN2.33/s.363
Bijlage : 1 dossier

Mijnheer de Directeur,

Betreft : SINT-JOOST-TEN-NODE. Braemtstraat 97-99. Voormalig atelier van Herman Courtens.
Voorstel tot bescherming als monument.
Dossier behandeld door Fr. Cordier.

In antwoord op uw brief die ons bereikte op 16 december 2005, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 2 februari 2005 over hoger vermelde aanvraag gunstig advies heeft uitgebracht.

Bovenvermeld goed is ingeschreven op de bewaarlijst voor wat betreft de voorgevel, de bedaking (met uitzondering van die van het lagere gedeelte achteraan) en het atelierraam boven het voormalige atelier. De aanvraag betreft de bescherming van voornoemde elementen, op initiatief van de eigenaar van het gebouw.

Na onderzoek in de archieven en een plaatsbezoek meent de Commissie dat de aanvraag ter bescherming terecht is. Bovendien is het aangewezen de bescherming uit te breiden tot de oorspronkelijke binnenstructuren die, zoals uit het onderstaande blijkt, nog grotendeels bewaard bleven.

Op 18 oktober 1922 diende Kunstschilder Herman Courtens(1884-1956) bij de gemeente Sint-Joost-ten-Node een bouwaanvraag in voor de oprichting van een volwaardig atelier met voorgevel aan de Braemtstraat 97-99, achterin de tuin van zijn woning,. Het plan gevoegd bij de bouwaanvraag is slechts getekend door de bouwheer. Een tweede plannetje, op kalk, situeert het atelier t.o.v. het woonhuis.Blijkens een grondplan en een opstand van de straatgevel gepubliceerd in *Le Document* in 1924, zou het ontwerp van de bouwaanvraag kunnen worden toegeschreven aan architect Antoine Courtens. De uiterste eenvoud van de bouwaanvraag, zonder het subtiel grondplan of de monumentale straatgevel van 1924, laat nochtans toe hieraan te twifelen. In elk geval lijkt het weinig waarschijnlijk dat de plannen in *Le Document* een exacte weergave zijn van de uitgevoerde toestand.

Uit de bouwaanvraag blijkt dat het oorspronkelijke atelier een laag volume omvatte aan de rechterzijde met achtereenvolgens een inganghal (*dégagement*) met vestiaire en toilet en een

verbindingsdeur naar het hogere volume aan linkerzijde, waarin het schildersatelier was ondergebracht. De ruimte wordt verlicht door een groot tweeledig atelierraam, deels verticaal, diagonaal t.o.v. de voorgevel en naar het noorden gericht, deels onder de vorm van een lessenaarsdak. In het verlengde van het lage volume ligt het kleine "*atelier de gravure*", slechts toegankelijk vanuit het schildersatelier. Hierachter, haaks op de voorbouw en opnieuw slechts vanuit het schildersatelier toegankelijk, bevond zich de vier treden lager gelegen berging (*remise*). Enkel het voorste gedeelte van de inkomhal is onderkelderd.

Tijdens latere verbouwingen (volgens een bouwaanvraag van 1946) werd in het schildersatelier een mezzanineverdieping ingebracht, met betonnen passerelle langs de gemene zijgevel en trap aan voorgevelzijde. Ook de invulling, aan de tuinzijde, van de restruimte tussen het schildersatelier en de berging dateert mogelijk uit deze periode.

De jongste verbouwing is slechts enkele jaren oud. Foto's van de werken tonen de kale atelierruimte, een nog aanwezige metaalstructuur - met 2x6 rechthoekige verdelingen - ter plaatse van het (vervangen) atelierraam, de sindsdien aan atelierzijde dichtgemetste grote straatpoort, de eveneens verdwenen - geelachtig - beglaasde tussenwand met deur tussen de ingangshal en het schildersatelier, en de mezzanine met trap.

De huidige toestand beantwoordt, op de latere verbouwingen na, nog steeds aan het plan van het oorspronkelijk atelier zoals gedocumenteerd door de oorspronkelijke bouwaanvraag. Hoewel blijkbaar later toegevoegd, doet de mezzanine niet fundamenteel afbreuk aan de binnenvolumes, temeer daar dergelijke mezzanines in kunstenaarsateliers niet ongebruikelijk waren. Nader onderzoek zou nog aan het licht moeten brengen of de verbouwing van 1946 nog in opdracht van H. Courtens gebeurde.

Op basis van deze elementen vraagt de Commissie de bescherming dus uit te breiden tot de binnenstructuren. De huidige opname op de bewaarlijst van uitsluitend de voorgevel en het atelierraam, houdt immers onvoldoende rekening met de cultuurhistorische waarde van het kunstenaarsatelier en met het zeldzaamheids criterium. Een bescherming als monument van de gevels, bedakingen en de nog aanwezige binnenstructuur is meer in overeenstemming met de waarde van het atelier en zal het ook mogelijk maken het pand te herwaarderen.

Tot slot merkt de Commissie op dat ook aandacht zou moeten besteed worden aan het woonhuis van de schilder, in de Liedtsstraat, dat architecturaal een opvallend ensemble vormt met het twee nummers verder gelegen eigen woonhuis van architect Léon Govaerts en twee niet oninteressante rijhuizen aan de overzijde van de straat.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

J. DEGRYSE
Voorzitter

Kopie: Cabinet van staatssecretaris E. Kir